

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. V. Materia proxima Confirmationis est unctio in fronte per modum crucis, ex præcepto Ecclesiæ facta immediatè pollice dextro.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

facile derivatus est alius de consecratione Chrismatis à Presbytero.

Quod autem adfertur de usu aliarum Ecclesiarum, consuetudo non est, sed corruptela, cui semper Ecclesia generalis contradixit, ut patet ex Concilijs supra relatis; ideoque de ea nihil curandum.

Hic finio materiam remotam, de qua fortassis plura, quam ratio nostræ scriptio- nis exigat, sed ut spero non propterea mi- nus grata Theologis, qui non superficia- lem, sed fundaram expectant doctrinam, Incipio materiam proximam, pro qua erit

CONCLUSIO V.

Materia proxima Confirma- tionis est unctio in fronte per modum crucis, ex præ- cepto Ecclesiæ facta imme- diatè pollice dextro.

105. P Rima pars est communis, desumpta ex Concilio Florentino de hoc Sacra- mento §. Effectus autem, in fine: Ideoq, in fronte, ubi verecundia sedes est, confirmandus inungitur, ne Christi nomen consistere erubescat: Et præcipue crucem eius, que Iudæis est scandala- tum, gentibus autem stultitia, propter quod signu crucis signatur. In quibus verbis exprimitur, ut patet, unctio in fronte per modum crucis.

Prima pars Concluf. probatur ex Florentino.

Cui conso- nat D. Sub- tilis.

Consonat Doctor Subtilis 4. dist. 7. n. 2. dicens: Materia proxima, id est, illud visibile, quod concurrat in fundamento est unctio, facta in fronte, in figura crucis. Addit: Cum Chri- smate sanctificato, quod in hac conclusione, ex dictis in præcedenti conclusione, satis subintelligitur; quandoquidem materia proxima, sit applicatio materiæ remotæ.

Enimvero forma hujus Sacramenti, qui- buscumque verbis exprimat, immediatè cadit sive determinat, non ipsum Chri- sma sanctificatum, sed unctionem sive applica- tionem istius Chrismatis ad hominem con- firmandum, & per ipsam immediatè sig- nificatur effectus Sacramenti.

Quippe sicuti panis materialis non nutri- rit corpus, nisi per comestionem debitè applicatus; & oleum non confortat, aut roborat corpus, nisi quod illo inungitur; ita quoque panis Eucharisticus non nutrit spiritualiter animam quamdiu per come- stionem non constituitur præsens; neque oleum seu Chriσμα benedictum robor spi-

tus tribuit ad fortiter Christi fidem con- fitendam, nisi per unctionem corpori ap- plicetur.

Et hinc sæpissimè SS. Patres Sacramen- tum hoc vocant Unctionem, ut omnes in- telligant non esse Sacramentum perma- nens, quemadmodum Eucharistia, sed transiens sive consistens in usu, sicuti Ba- ptismus, & cætera Sacramenta, quorum esse est fieri. Pro quo

Nota nonnullos ex Græcis docuisse; ipsum Chriσμα esse Confirmationis Sacra- mentum, ducti verisimiliter auctoritate Cyrilli Jerosolymitani Catech. 3. ubi sic inquit: Quemadmodum panis Eucharistia, post Spiritus sancti invocationem, amplius non est panis communis, sed est corpus Christi; sic sacram hoc unguentum, non amplius est unguentum nudum, neque commune, postquam iam conse- cratum est, at est Chriσμα (vel, ut alij legunt, Chriσμα Christi) quod adventu Spiritus sancti efficaciam habet per ipsius divinitatem.

At facilis est responsio; comparisonem videlicet in hoc consistere, quod utraque res, panis nempe & Chriσμα, ante con-secrationem sit res communis, & post consecrationem sacra, sed alio modo; nam panis Eucharisticus ante usum continet corpus & sanguinem Christi, adeoque efficaciter significat gratiam substantia- lem, id est, ipsum auctorem gratia sancti- ficantis seu inherens, quod sufficit ut sit verum Sacramentum, juxta dicta disp. 1. sect. 1. conclus. 2. Nihil autem tale reperitur in Chri-smate sanctificato; utpote quod per consecrationem solum efficitur apta materia ad causandam gratiam ex opere operato in actuali sui, cum debita forma verborum, applicatione.

Quod optime noverat D. Cyrillus; & ideo verbis præcitatis continuò atexit: Quo frons, & alij sensus tui symbolici, id est, Sacramentaliter, inunguntur. In ipsa ergo unctio, etiam secundum illum sanctum Patrem, & non in nudo Chri-smate benedi- cto, consistit essentialiter & completè Sacramentum Confirmationis.

Porro quòd unctio hæc debeat fieri in figura Crucis, non efficaciter colligitur ex forma, si hæc valeat: Confirmando te, ut conclus. 2. argumentabamur de Chri- smate: Et dato, quòd forma communis non verificaretur in hoc puncto, enim propterea esset necessariò falsa in aliqua sui parte essentiali? Minimè. Uti si quis dextrâ baptizans, diceret: Baptizo te sinis- tra in nomine Patris &c. validè baptizaret: quia quòd dextrâ vel sinistrâ fiat placè est Baptismo accidentale.

Aliunde

Sect. 1. De Essentia Confirmat. Concl. 5. 447

Aliunde ergo probandum est signum crucis esse essentialia: non melius quam ex perpetuo & constanti usu universalis Ecclesie, tam apud Græcos, quam Latinos.

Et ita docent omnes Patres, Pontifices Romani atque Concilia, præscribiturque in Pontificali Romano. Dionysius de Cælesti Hiërarchia c. 2. ibi: *Affumentes autem illum (baptizatum) Sacerdotes, susceptori sui accessus duci consignant, & una cum ipso illum vestem baptizati munditie congruam induunt: sicq; induum rursus ad Pontificem ducunt. Ille divino ac desico prorsus unguento virum signans (utique signaculo Christianorum, quod est crux) sacratissime communionis participem facit.*

Sed universali Ecclesie usu probatur.

Conferentibus Patribus, Concil. &c. D. Dionysij.

S. Ambrosij.

Manifestus D. Ambr. l. 6. de Sacramentis c. 2. *Vixit, inquit, te Deus; signavit te Christus. Quomodo? Quia crux ipsius signatus es formâ ad illius passionem, accepisti signaculum ad illius similitudinem.*

108.

Atque de hoc signaculo intelligitur Concil. Constantinopolitanum primum, quando can. 7. præscribens ordinem & consuetudinem recipiendi hæreticos Arianos & alios, quos ibi nominat, copientes transire in partes Ecclesie orthodoxæ ait: *Frontis, & oculi, & nares, os & auricula signentur sive ungantur primum sacro unguento. Et cum signamus eos, dicimus: Signaculum domini Spiritus sancti. Similiter Cyrillus Catech. 4. ibi: Impinguavit enim caput in fronte per signaculum Dei.*

Constantinopol. 1.

Cyrillus.

Hoc signaculum accepit Constantinus Imperator, disertè scribens in suo edicto, Sanctum Silvestrum liniivisse in ejus fronte vexillum Sanctæ Crucis. De Clodoveo testatur Greg. Turonensis lib. 2. de gestis Francorum c. 31. *Delibutus est sacro Chrismate cum signaculo crucis.*

Gregorij Turonensis.

S. Augustini.

Et ne præteream D. Aug. verba ejus clarissima sunt Tract. 118. in fine: *Postremo quid est quod omnes noverunt, signum Christi, nisi Crux Christi? Quod signum nisi adhibeatur sive frontibus credentium, sive ipsi aqua ex qua regenerantur, sive oleo quo Chrismate unguuntur, sive Sacrificio, quo atantur, nihil eorum rite perficitur.*

109.

Profectò hæc testimonia, accedente continuo & universali usu Ecclesie, non solum ostendunt unctionem Chrismatis in forma crucis pertinere ad substantiam hujus Sacramenti; verùm etiam contra Ledesma hæc art. 9. & Victor. in summa de Sacramentis quæst. 18. efficaciter probant, non sufficere ad valorem, unctionem cujuscunque partis, sed necessariam esse chrismationem frontis; quâ solâ utitur Ecclesia Latina & Græca primo loco, quamvis & alias

Quibus testimoniis confirmatur Chrismatione frontis esse essentialiam.

corporis partes inungat, ut patet ex Concil. Constant. supra relicto.

Quod & docet Cyrillus Hieros. Catech. 3. ibi: *Primum frontis unctionem, ut cum à nobis abstergetur pedrem, quem primus homo transgressus perpetuo circumferebat, similis efficiat, ut possimus vultu non velato gloriam Dei intueri. Deinde vero aures inunguntur &c. Nasales &c. Tum verò & pectus inungitur.*

Græci adhibent etiam alias unctiones juxta Cyrillum & Constant.

Pontius supra parte 2. c. 5. n. 6. existimat ad singulas unctiones repeti formam, quamvis in prima unctione frontis Sacramentum conficiatur, & effectum sortiatur.

110. Pontius.

Sed quorsum hæc repetitio, si totus effectus independenter ab illa est positus; maxime hæc, ubi Sacramentum, utpote imprimens characterem, nequit iterari? Aliud est in Extrema unctione, ubi singulæ partes inunguntur cum singulis formis experimentibus singulas distinctas partialiter unctiones, cum partiali probabiliter effectus, vel saltem cum dependentia totalis effectus ab illis.

Quæ omnes sunt explendas sub eadem forma verborum.

Hinc alij respondent, omnes unctiones explendas esse sub eadem forma verborum, ita ut forma ordinaria non prius finiatur, quam omnes partes sint inunctæ; alioquin unctiones, quæ sequuntur prolationem formæ, non erunt Sacramentales, sed tantum ceremoniales, ut disp. præced. diximus de trina merione in Sacramento Baptismi videlect. 1. conclus. 9.

Hic modus videtur probari ex Concil. Constant. supra; postquam enim enumeravit singulas unctiones subjungit: *Et cum signamus eos dicimus: Signaculum domini Spiritus sancti. Quæ ultima verba, ut videbimus Concluf. sequenti, continent formam, quæ Græci in hoc Sacramento utuntur, ac si diceret Concilium: Inter unguendum singulas partes (quæ singulæ unctiones integrant unam moraliter unctionem) simul absolvimus verba essentialia formæ.*

Qui modus probatur ex Concilio Constant.

Cæterum indubitatum esse debet solam chrismationem frontis esse necessariam necessitate Sacramenti; cum illa in utraque Ecclesia adhibeatur, & hæc solâ utatur Ecclesia Latina, quæ est, & semper fuit, magistra veritatis. Quis ergo, nisi hæreticus, dicere audeat, Ecclesiam Latinam à principio suæ institutionis errasse circa Confirmationem, quæ una est ex septem columnis, quibus tota Ecclesie Romanæ structura innititur?

111. Indubitatum equidè solâ Chrismationem frontis esse necessariam necessitate Sacramenti.

Certè jam dudum Ecclesia periisset, imò numquam extitisset: neque enim est vera Christi Ecclesia, quam non docet Spiritus sanctus omnem veritatem, juxta promissum æternæ Sapientie Joan. 14. v. 26. *Paracticus*

Joan. 14.

antem

autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quaecumque dixerit vobis. Et Joan. 16. v. 13. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.

I 12. Nec obstat quod nullibi expressè hæc necessitas definiatur; quippe nulla unquam de ea fuit controversia, cum omnes tam Græci, quam Latini unanimitè illam assererent, si non verbo, saltem factò, nunquam confirmando sine unctione frontis, ut patet ex testimonijs præallegatis.

Innoc. I. Quibus adde Innoc. I. Epist. 1. c. 3. ibi: Non tamen frontem ex eodem oleo signare, quod solis debetur Episcopis, cum tradunt Spiritum Paracletum. Damascus quoque Epist. 4. inhubens Chorepiscopis hujus Sacramenti ministerium, inquit: Nec Chrismate baptizatorum fronte signare.

Damasus. Non omitam aliud testimonium D. Aug. in Psalmum 141. ibi: Usque aded de Cruce non erubescit, ut non in occulto loco habeat Crucem Christi, sed in fronte portem; impressam utique in Sacramento Confirmationis. Nam sequitur: Multa sacramenta aliter atque aliter accipimus. Quædam sicut nostris ore accipimus, quædam per totum corpus accipimus. Quia vero in fronte erubescit, ille, qui dixit, Qui me eruberit coram hominibus, erubescam eum coram Patre meo qui in caelis est, ipsam ignominiam quodammodo, & quam pagani derident (id est Crucem) in loco pudoris nostri constituit.

Aug. in Psalmum 141. Claudio hanc doctrinam auctoritate Innoc. III. c. unico de sacra unctione, ibi: Per frontis chrismationem manus impositio designatur; quæ alio nomine dicitur Confirmatio. Ubi Pontifex Sacramentum Confirmationis appellat, frontis chrismationem. Quæritur rationem? A priori est voluntas instituentis; congruentiam habes in verbis D. Aug. statim citatis, quam eandem reperies in Florentino allegato in principio Conclusionis. Hæc & plura alia, quæ possent adferri, ostendunt doctrinam nostram esse omnino certam, & fortè de fide; adeoque sententiam contrariam omnino falsam, & plus quam temerariam.

Innoc. III. Superest secunda pars Conclusionis, quam sufficienter probat Pontificale Romanum Tit. de Confirmandis ibi: Et Pontifex inquit sigillatim de nomine cuiuslibet confirmandi, sibi per Patrum flexis genibus præsentati, & summitate pollicis dextrae manus Chrismate intincta dicit: Signo te signo crucis, quod dum dicit, producit pollicis signum crucis in frontem illius.

Et ratione à priori, quæ est voluntas Christi. Atque ita ab omnibus practicatur; quam-

Unde hæc doctrina est fontè de fide.

I 13a Pontific. Rom.

Quod Chrismatio pollicis dextro fiat.

Ostenditur ex praxi:

vis non satis constet obligationem esse gravem, sic ut variatio sit mortalis, si alio digito tangat, & unget. Ita Diana parte 3. tract. 4. resol. 22. citans Didacum Nignum in 3. parte to 1. q. 62. a 4. dicit, 3. conclus. 4. quia non conitat utrum talis variatio sit gravis materia vel levis; videtur enim patrum referre, quod unctio fiat indice, vel pollice, quod fiat manu dextra, vel sinistra. Sequitur hanc sententiam Dicastillo disp. unica dub. 12. n. 149.

Sed quid si instrumento tangat & liniat, quemadmodum solet conferri extrema Unctio tempore pestis, imò & in alijs occasionibus? Eritne valida Confirmatio? Quippe illicitam fore propter contrariam Ecclesie consuetudinem nemo dubitat; etiam graviter, quia probabile est non valere, & ita exponitur Sacramentum periculo nullitatis; ex quo patet esse materiam notabilem.

Itaque communior sententia docet Sacramentum ita collatum non valere. Fundatur potissimum tum in communi praxi, tum quia hoc Sacramentum successit manuum impositioni teste Florentino in loco autem illius manus impositionis (quæ scilicet usi fuerant Apostoli in Actibus c. 8.) datur in Ecclesia Confirmatio. Et Innoc. III. statim citatus: Per frontis, inquit, chrismationem manus impositio designatur. Non apparet autem quomodo unctio habeat rationem impositionis manus, quando non fit manu, immediatè, sed medio tantum instrumento. Quæ ratio non militat in Extrema Unctione.

Equidem valere, multi censent probabile. Quod insinuat Doctor Subtilis, quando pro materia proxima solum assignat unctionem, factam in fronte in figura crucis; nullà faciã mentione pollicis dextri, aut immediati contactus manuum; à quo etiam abstinet Concilium Florentinum. Hæc ergo sic ratio hujus probabilis opinionis; quia videlicet nec ex testimonijs Patrum, neque ex locutionibus Conciliorum quidpiam adferri potest, quod efficaciter probet immediatum contactum pollicis dextri, aut alterius partis manuum esse essentialem.

Enimverò (præterquam quod de sacro mediet oleum, cum tamen a Apostoli fortè nudâ manuum impositione fuerint usi) non debet intelligi ista manus impositio in toto rigore physico; sed moralis, talis videlicet modi, qui sufficiat ad frontem inungendam; qualis omnium iudicio est, hinc medio instrumento, ut liquet in Extrema Unctione.

Alto extra...
Seres f...
Quis con...
Opposit...
Cum et...
Chri...
Ceterum

116. Cæterum quis dubitet valituram Confirmationem, si Episcopus carens volâ manus, aut manum studio contrahens solo tangat pollice? An forsitan non incurrit censuram Can. *Si quis suadente diabolo*. 17. q. 4. qui percutit clericum instrumento? Nemo ambigit incurere. Ut quid, cum jus requirat violentam manuum injectionem, ibi: *Quod in Clericum vel Monachum violentas manus iniecerit?*

Respondes; quia percussio medio instrumento est injectio manuum. Assentior: sed inquiri cur simili ratione unctio medio instrumento non possit dici manuum impositio? Quia, inquis, communis praxis & sensus Doctorum ita intelligit violentam manuum injectionem in Can. prælegato, secus impositionem manuum in Sacramento Confirmationis.

117. Sed contra; etiam praxis postulat tactum immediatum pollicis, & tamen non propterea est essentialis. Profecto sola praxis non potest esse signum sufficiens absoluta necessitatis; quippe etiam illa communiter practicantur, nisi occurrat casus necessitatis, quæ tantummodo necessaria sunt necessitate præcepti. Quod si occurreret casus urgens chrismationem mediante instrumento, quis scit an Ecclesia eam non practicaret? Ergo sub judice maneat illis: quia casus metaphisicus.

Ad alia magis necessaria propero. Et quid magis necessarium quam forma Sacramenti? Pro hac ergo ponitur

CONCLUSIO VI.

Forma ordinaria Confirmationis est hæc: *Signo te signo crucis, & confirmo te Chrismate salutis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Valet forma Græcorum: *Signaculum doni Spiritus sancti.* Quidni & ista: *Confirmo te?*

118. Forma ordinaria est totius Ecclesie Latine usque recepta: Florent. Clement VIII.

Forma ordinaria (quis Catholicus ambigit an sufficiens?) eisdem verbis exprimitur in Concilio Florentino, & ex illo præscribitur in Pontificali Romano à Clemente VIII. atque à tota Ecclesia Latina usu est recepta. Solum controuertitur ac disputatur inter DD. Catholicos, an omnia in ea posita sint essentialia, ita ut si aliquid eorum in se, & in æquivalenti

omitteretur, forma foret invalida.

Dico: *Et in æquivalenti*; quia certum est non omnia illa verba in specie requiri ad valorem, quamvis bene ex præcepto. Quod insinuat Scotus supra num. 2. ibi: *Forma est talis: Signo, vel consigno te signo crucis, confirmo te Chrismate salutis, vel sanctificationis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.*

Neque variatio videtur semper notabilis, adeoque mortalis contra præceptum Ecclesiasticum; sed tunc maxime, quando reddit Sacramentum dubium, aut certe in Ecclesia Latina assumitur forma Græcorum, vide disput. præced. sect. 2. conclus. 1. Ubi de forma Baptismi usitata in Ecclesia Græca: *Baptizatur, vel, baptizetur servus Christi* &c. quæ secundum Concilium Florentinum æquivalere formæ Latinorum: *Ego te baptizo* &c.

Ex quo colligo hanc formam Confirmationis: *Consignatur, vel, consignetur servus Christi signo crucis, & confirmetur Chrismate salutis* &c. proculdubio æquivalere formæ ordinariæ, exprimit quippe personam confirmandam, actum ministri ut ab eo procedentem, & cætera necessaria; nihilominus graviter peccaret, qui eâ uteretur, ubi non est usitata; sicuti loco jam citato docuimus de eo, qui in Ecclesia Latina baptizaret hæc formâ: *Baptizatur servus Christi* &c. utique propter ejus notabilem in modo significandi diversitatem.

Aliud esset si loco, *Signo*, dicitur, *Consigno*, aut loco, *Salutis, Sanctificationis*; vel si omittatur *ly, Et*, positum inter *ly Crucis*, & *ly Confirmo*.

Sed veniamus ad principalem controuersiam, cujus decisionem, suppositâ veritate secundæ & tertie partis Conclusionis, nemo poterit ignorare.

119. Probatur itaque secunda pars; quia nec in ipso Concilio Florentino (ubi tamen fuit pax inita inter Ecclesiam Latinam & Græcam, & quæstiones compositæ) ulla fuit disputatio de forma Confirmationis, ejusque valore, cum tamen in alijs minoribus rebus fuerit disceptatio; quæsitum si quidem fuit, cur eorum Presbyteri confirmarent; & statutum ut soli Episcopi Chrisma conficerent.

Præterea Clemens VIII. in brevi quadam instructione ad reformandos abusus Græcorum, prohibet ne ministretur à Presbyteris, & ordinat reconfirmationem eorum, de quibus dubitabatur, an essent ab Episcopis confirmati. Ergo supponit non esse reconfirmandos illos, qui erant ab Episcopis confirmati, adeoque formam eorum legitimi-

Non omnia tamen verba in specie requiruntur ad valorem.

Scotus.

118.

Sufficit quod æquivalentiam secundum significationem.

119. Unde valet forma Græcorum;

Quia in Florentino nulla fuit de forma disceptatio.

Clemens VIII.